

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»

în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 6 Martie 1897.

Numerul 10.

Politică culturală.

Până când lumea mare e ocupată de chestiunea cretană, până atuncia la noi părinţii patriei îşi dedică cele mai alese puteri sufletesci cestiunilor culturale. Acum adecă se desbete în parlamentul ţerii bugetul ministeriului de culte şi de instrucţiune publică, şi prilejul acesta nu-l scapă nefolosit domni deputaţi, ci se silesc care de care a-şi desvolta ideile lor fericitoare de ţară, îndreptate tóte pentru a face din negru alb, de a face adecă din statul acesta poliglot un stat cu o singură limbă şi cu un singur popor.

Un noroc este numai în nenorocire: nu sînt bani pe sama culturii, căci alt cum numai bunul Dumnezeu ar sci spune, câte cheltueli enorme s'ar face în vederea scopului atins, firesce fără de rezultat, de óre ce legile naturii omul nu le póte schimba.

Dintre multele discursuri rostite cu ocasiunea desbaterii amintite merită o atenţiune specială discursul-program al domnului ministru de culte Wlassics. Atenţiune specială merită acest discurs, pentru că în el aflăm depuse intenţiunile guvernului faţă de viitor.

A spus domnul ministru fórté multe lucruri frumoşe şi a promis şi mai mult. Pe noi ne interesază mai virtos, ceea ce a zis despre creşterea preoţilor, apoi despre preparandiile de învăţători, despre şcolile medii şi despre şcolile populare.

Despre şcolile medii a zis domnul ministru, că doreşte egalizarea tuturor şcolilor medii, ca tóte de o potrivă să pregătéscă şi să îndreptátéscă la studii mai înalte. Apoi a zis, că nisuiţa lui continuă este a întări spiritul naţional, adecă idea de stat în tóte şcolile medii şi că pentru scopul acesta va stărui, ca istoria patriei şi literatura magiară să se propună şi să se înveţe în măsură cât se póte de mare.

Despre şcolile populare tot cam asta a spus-o şi a promis, că statul, după cât îi vor permite puterile materiale, va înfiinţa şcoli de stat în tóte comunele acelea, în cari o vor pretinde interesele magiarismului.

Până aici trecă ducă-se. Lucrurile acestea le-am audít aprópe în toţi anii, de şi póte că într'altă formă. Dar ce e mai grav, vine acuma.

Vorbînd despre preparandi ministru s'a arétat pe faţă aderent al sta-
tificării preparandiilor confesionale. Prin

declaraţiia acésta se deschide o nouă luptă între biserică şi stat, de óre ce nici o confesiune, dar mai virtos biserică catolică nu póte să renunţe la dreptul de a creşce însă-şi pe aceia, cărora va fi a se încredinţa prima instrucţiune a tinerelor mlădiţe ieşite din sinul poporului credincios.

E adevérat, că ministru a declarat, că în mijlocul agitaţiunii, de care cuprinse sînt confesiunile în urma legilor bisericesci, de o cam dată nu póte păşi cu ceva-şi proiecte concrete, cari să provóce agitaţiuni noué, dar e de ajuns, dacă face ast fel de declaraţiuni, cari şi ele singure provócă nedumeriri de cele mai serióse în toţi aceia, cari ţin cu scumpătate şi cu sinceritate la biserică lor.

Mai grave ínse de cât tóte cele alalte sînt declaraţiunile domnului ministru de culte privitoare la creşterea clerului. Dinsul a zis, că doreşte, să asigure influinţa statului şi asupra creşterii clerului. În scopul acesta crede, că e necesar a concentra pe clerici la universităţi, şi a nume pe catolici şi pe Sèrbi la universitatea din Pesta, ér pe protestanţi şi pe Români greco-orientali la universitatea din Cluş.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să accentuăm, cât de jignitoare ar fi pentru tóte bisericile o asemenea măsură. În special ce privesce biserică catolică, trebuie să asigurăm pe domnul ministru, că intenţiunea sa nu o va puté realiza nici o dată, pentru că biserică catolică nu póte renunţa la dreptul sèu şi la datorinţa, ce o are, de a-şi creşce singură clerul, — etsi fractus illabatur orbis. Încercarea de a răpi acest drept din mâinile bisericii orî de a-l scurta e un atentat cu mult mai mare asupra bisericii, de cum a fost introducerea căsătoriei civile. Biserică póte tolera ca un réu inevitabil căsătoria civilă, nu póte ínse tolera nici pe un moment, ca în biserică să între ca ministri clerici, pe cari ea nu-î cunoşce, de cari ea nu e sigură moralmente, că vor fi păstori, ér nu năimiţi. Creşterea clerului e pentru biserică o cestiune de esistinţă, şi fără a abzice de esistinţă biserică nu póte să abzică de dreptul de a da ea singură creşterea la candidaţi de preoţi.

Încolo domnul ministru de culte nu e original. Idea asta a dsale a tradus-o în realitate un bărbat de stat, cum a fost Bismarck. Şi care a fost urmarea? Kulturkampful. Nu alta, fără tocmai

chestiunea acésta a dat în Germania nascere acelei lupte dintre biserică şi stat. Şi cum s'a terminat lupta aceea? Cu mergerea lui Bismarck la Canossa şi cu abrogarea legii.

Înveţe domnul ministru din paguba altora. Mai mult om de cât Bismarck tot nu e nici chiar dlui. La ce voesce, să provóce o luptă, care tot cu deruta sigură a dînsului şi a puterii de stat se va termina?

Şi ce e învăţătura din tóte? E, că guvernul Bánffy a minţit, când a declarat cu ocasiunea ajungerii sale la putere, că se va feri de la orî ce acţiune nouă de caracter bisericesc-politic.

Papa Leo XIII şi cestiunea orientală. — Ziarul din Berlin „Germania“ i-se scriu din Paris următoarele:

„Pe când crisa orientală provócă acum în Europa o băgare în samă așa de generală, poziţia Papei în faţa cestiunii orientale se înfăţişază deosebit de interesantă. Călătoria, ce a făcut-o la Roma de unazi deputatul conservativ-ralliat al departementului Finistère contele Albert Marie de Mun, stă cu ea în legătură directă, pe cum se spune acum prin Paris. Mai ales bine înformat se presentă în punctul acesta corespondentul roman al lui „Matin“, a cărui esplicări le reproducem în cele următoare după esenţa lor. Se înţelege de la sine, că în Vatican ómenii încă se interesază de afacerile din Orient. Ómenii atât în secretariul de stat al Sfîntului Scaun cât şi în Propaganda sînt în privinţa acésta pe deplin în curent. Dar pe ei îi împórtă mai puțin pertractările diplomatice dintre puteri, de cât mai virtos opiniunea publică a poporatiunii catolice din diferitele ţeri, şi în sensul acesta conform dorinţei sfîntului Părinte incurge de la nunţiaturile papale un material deosebit de bogat. Se scie, că e o dorinţă mai mult orî mai înainte de ce ar sfârşi lungul fir al vieţii sale, să vadă apropiându-se din nou de Roma bisericile acelea, cari de multe vécuri sînt desbinate de la scaunul s. Petru, şi mai virtos silinţele lui referitoare la biserică anglicană o dovedesc acésta. Aşa a cercat el înainte de asta cu doi ani, să realizeze în Constantinopol şi în Atena o apropiere a bisericii ortodoxe de cea catolică. El în sensul acesta a publicat o enciclică lungă, la care ínse sinodul general grecesc a dat răspuns negativ. Leo XIII prin acésta nu s'a lăsat a se intimidă, şi când în Asia Mică s'aú întâmplat cele dintăi ciocniri sângeróse, el le-a regretat, dar ele îndreptară luarea lui a minte din nou spre ţinta finală a politicii

lui. Inse acum porni pe alte cai. El incepu o campanie tainică, pe alocuria inse și deschisă în favorul creștinilor din Orient, un fel de cruciată, și incepu agitația sa în favorul Armenilor în Franța, unde acesta s'a validat mai ales acum de 3—4 luni.

„Și acum eră avem să grăim despre contele de Mun. Pe el l-a ales sfintul Părinte, ca să iea asupra-și în Franța conducerea acestei campanii, și acesta a fost scopul călătoriei lui la Roma. Pe cum ne putem aduce a minte, în 3 Novembre a. tr. căți va deputați de ai dreptei interpelară guvernul francez cu privire la politica lui din Orient. De ce s'a întâmplat lucrul acesta numai la un an întreg după evenimentele sângeroase din Diarbekir? La întrebarea acesta corespondentul lui „Matin“ încă are răspuns: Atâta timp s'a recerut, pentru ca să se matureze planul papal. Acesta se întemeia pe idea, „că Franța tot de una a avut numele bun al cavalerismului și de repetite ori a fost sperarea celor asupra-și“. Idea lui Leo XIII a fost deci o apelare la sentimentele cavaleresci ale Franței, pentru ca să o înduplece la intervenție pe Creta și în Armenia. De când idea acesta a fost concepută în mod definitiv, se înmulțiră în Franța prelecțiile și adunările, apărură broșuri numeroase și numeroși articoli în ziarele franceze, și sub flamura crucii se adunară ostașii. De aceștia se țineau mai ales persoane politice de sentimente religioase cunoscute, între cari în rândul cel dintâi viconte Melchior de Vogué, deputatul conservativ al departementului Ardèche, membru al academiei franceze. În presa franceză cea cu sentimente papale, pe cum spune garantul lui „Matin“, la îndemnul direct al Pontificelui se siliră omenii a face propagandă pentru intervenția militară a Franței în Orient. De cum va lucrul acesta s'ar realiza, acesta ar însemna reluarea firului pertractărilor cu sinodul grecesc și rezultatul cel pentru Roma momentos al reunirii celor două biserici rivalisătoare. Dară fie, cum va fi, atâta e sigur, că atât în cercurile acelea ale populației Franței, cari nutresc sentimente papale, cât și în Roma se atribue importanță mare audienței contelui de Mun la Papa.“

Simpatia Sfinției Sale pentru creștinii din Orient o cunoșcem și bucurosi credem, că Sfinția Sa se folosese de tot prilejul spre a le ușura sôrtea, pe cum și spre a-i apropia de idea reunirii. Credem și aceea, că Papa își deprinde în Franța influința sa în favorul creștinilor din Orient. Asta o face Sfinția Sa și pe airia. Așa aflăm, că sfintul Părinte să fie făcut la contele Goluchowski prin nunțiul din Viena pași cu scopul, ca Creta să se facă autonomă după modelul insulei Samos. Cu toate acestea ni-se pare, că garantul roman al lui „Matin“ reprezintă politica Papei în colorii prea aventuriöse.

Ștergerea inscripțiilor de pe școlile din Hodac. — Comunelor bisericesci române gr. cat. și gr. or. din Hodac pe lângă multe jertfe le-a succes a-și edifica la an. 1889 din propriile lor mijloce și puteri două școli frumoase din material solid, cari sînt podobaștinutului de pe valea Gurghiului. Pe frontul acelor școli, pentru ca mai cu samă străinii, cari vor trece prin comună, să scie, care e școla gr. cat. și care cea gr. or. s'a pus următoarele inscripțiuni și adevărat pe cea gr.

cat. „Școla română gr. cat. 1889“, ér pe cea gr. or. „Școla română gr. or. 1889“. Aceste inscripțiuni s'a pus în firma convicție, că nu conțin nimica, ce ar fi contrar legilor patriei ori vătămătorii pentru cine va. Dar durere, cuvântul „română“ din citatele inscripțiuni s'a dovedit tare vătămătorii, nesuferit și periculos în ochii celor ce nu pot suferi nimica, ce e declarat de românesc, și ast fel la 6 ani după edificarea școlilor, adevărat la an. 1895 prin luna lui Septembrie, pe cum înregistrasem la timpul său, protopretorul cercului de jos al Reghinului a dat organelor subalterne, adevărat notariului și primariului comunal aspră poruncă, să provóce pe reprezentanții numitelor școli, să delătore ori să ștergă în timp de 24 ore inscripțiunile amintite ca pe unele, ce sînt contrare legilor statului. Contra ordinului volnic reprezentanțele școlare au insinuat recurs și tot o dată au făcut arătare despre acea afacere și despre pașii întreprinși și la autoritățile superioare bisericesci, ér acelea au făcut pașii necesari către ministrul de culte. De atunci afacerea inscripțiilor școlare a rămas în același stadiu până în 20 Ianuariu a. c., când notariul cercual cu provocare la porunca protopretorială de sub Nr. 81 a. c. a recercat din nou oficiile parohiale, să modifice inscripțiunile de pe școli așa, în cât cuvântul „română“ să rămână cu totul a fără ori în locul lui să se pună cuvântul „confesională“. Contra poruncii numite s'a făcut din nou protest arătându-se pe basa legilor și ordinațiilor mai înalte, că procedura protopretorelui nu e corectă, și prin urmare să se sisteze executarea poruncii până la sosirea dispusețiunilor, ce se așteptă în acel obiect de la autoritățile superioare bisericesci, cari după lege au dreptul de dispunere asupra școlilor lor confessionale. Protestul inse nu fu luat în considerare de protopretorul. El a dat nouă poruncă primarului, să execute sub grea pedepsă în timpul cel mai scurt porunca dată pentru ștergerea cuvântului „română“ din inscripții. În urma acesteia primarul neaflând alt om în comună, care să văruească cuvântul „română“ din inscripția de pe școla gr. or., sili pe servitorul său de casă, să facă acel lucru, și în modul acesta în 22 Februar a. c. după orele 8 a. m. se execută sentința de mörte asupra cuvântului osîndit „română“, de și preotul gr. or. și alți indiviđi protestară serios, să nu se atingă nimenia de inscripția de pe școla lor.

Esecutarea sentinței față de școla gr. cat. primarul — în urma energicului protest în scris și verbal din partea senatului școlastic în frunte cu președintele său — a trebuit de o cam dată să o sisteze raportând despre cele întimplate protopretorelui. Protopretorul în urma acestora află cu cale a rîndui primarului asistență de doi gendarmi, cu ajutorul cărora în ziua următoare 23 Febr. între orele 8—10 a. m., pe când copiii erau în școlă, și spre indignarea și durerea sufletescă a poporului numeros adunat din toate părțile comunei se execută sentința de mörte și asupra cuvântului „română“ din inscripția de pe școla gr. cat. prin mijlocirea alor doi feciorași, dintre cari unul cerșitor de profesiune. Acei doi junași prinși de primarul și jurații săi de pe strade și amenințați de baionetele gendarmilor au fost constrînși, să execute porunca solgăbirăescă, adevărat să văruească cu var gros cuvântul „română“ din inscripțiunea școlară,

după ce nime altul nu voi, să iea asupra-și tristul rol de a executa nemilósa poruncă solgăbirăescă.

Acum guvernantiș nostri pot să se bucure și să se veseléscă, că au raportat un mare triumf asupra inscripțiilor de pe școlile din Hodac și ast fel au mântuit statul de pericolul, la care era espus din cauza acelor inscripții.

Lucrul acesta sevârșit în Hodac póte de altmintrea să servéscă de ilustrație a politicii culturale, ce se deprinde în patria noastră.

Indiferentismul la noi.

(Continuare.)

Acest indiferentism religios în zilele noastre deprinde asupra spiritelor și asupra vieții sociale întregi, până și asupra vieții casnice o stăpânie mai puternică și mai înrîuritoare de cât toate principiile religioase solide, de cât totă hotărîrea și consecuența convicției religioase. Nu se póte contesta, că indiferentismul religios e o recomandare, o garanță pentru a fi plăcut în convenirile sociale. El trece de dovadă a „toleranței“, a unei direcții spirituale libere și avîntate; el trece de dovadă, că omul are pricepere pentru progresul vécului nostru. Nesciința de alte ori, pe terenul sciinței profane, trece de o slăbiciune, ba chiar de o pată socială; dar pe terenul religios ea e o precelință vrednică de laudă, ér cunoscința limpede a conceptelor religioase, hotărîrea conscie de scop în lucruri bisericesci trece de fanatism și obscurantism.

Abia ne-am format și noi o inteligință laică de Dómne ajută, — biserica a format-o, a născut-o între dureri și a crescut-o cu iubire eroică, — abia ne-am format-o, și indiferentismul a și cuprins-o asemenea leprei. Îmi pare rău, că o pot zice acesta, o zic inse, pentru că așa este, și pentru că și pentru un individ singuratic e bine, ca să se cunoască pe sine însuși.

Pentru un protestant bună óră care în lucruri de ale credinței nu recunoșce nici o auctoritate bisericescă, și căruia îi stă în bunul plac a lua ori a nu lua parte în deprinderi religioase, pentru el un creștinism indiferent e prea esplicabil. Alt mintrea stă inse lucrul cu creștinii nostri. Creștinismul lor nu-l cualifică vederile lor individuale, ci biserica și superiorii ei, „episcopia dreptcredincioșilor, carea drept învață cuvântul adevărului“. Acei creștini ai nostri, — și aproape toți laicii nostri „culți“ se înșiră în numărul lor, — acei creștini ai nostri, cari s'a aruncat în brațele indiferentismului, își aduc a minte de cartea sa de botez cea catolică de-a rîndul abia numai atunci, când e vorba de a da năvală asupra bisericii și asupra instituțiilor ei, când e vorba de aceea, ca ei la tradarea mamei lor să mai adaugă și hulirea ei. Ei nu véd, că în chipul acesta își perd dreptul de a se privi pe mai de parte de membri ai bisericii creștine catolice.

Dar mai înainte de ce am continua, mai întâi să cercăm a ne forma conceptul creștinului catolic indiferent. Creștinul catolic indiferent e o gadină omenéscă bipedă, de-a rîndul de sex bărbătesc, dar destul de a dese ori și de sex femeesc, a cărei creștinism catolic constă singur numai în aceea, că ea în matricula vre unei bisericii creștine catolice e inferită ca botezată în legea creștină catolică. Acestea câte va șire ale matriculei sînt tot, ce se scie despre creștinismul

catolic al acestei gadini. Ele formază legătura întreaga întregută, ce o are acest fiu omenesc cu biserica lui.

Asta ar fi definiția creștinului catolic indiferent. Dacă vei cerca, să o aplici omenilor din juru-ți, curând îți vei câștiga convicția că mulți, foarte mulți dintre laicii noștri, aproape toți se înșiră în ceta indiferenților.

Încă și mai ușor îți vei dobândi convicția asta, dacă-ți vei zugrăvi o iconă mai detaiată a creștinului catolic indiferent.

Să vedem deci mai întâiu, de ce sörte au parte înaintea acestui soi de creștin învătăturile religiunii lui Christos și practicarea acestei religii.

Ei, „omenii științei“, „omenii civilizației“, „omenii culti“ fiind, stau reci până la inimă în fața orîi cărei religii și a orîi cărei mișcări orîi deprinderi religioase orîi întimpină ast fel de lucruri cu un suris de compătămire. În-suflețirea religioasă ei o privesc de fanaticism religios orîi în cazul cel mai bun de bigotism obscur. Ei vedënd din întâmplare pe un om, care de altmintrea are toate cele ce se pretind, pentru ca să trecă de om cult, vedëndu-l, cum se rögă și cum își găsește plăcere și mângăiare în deprinderi religioase, omul acesta li-se pare o ghicitoră psihologică. Când ajunge în cercul lor vre un tinër, care de la mamă-sa și din școlă mai aduce cu sine un rest din focul cel sfint al religiei, ei pörta grije, ca întimpinând manifestările acestui foculeț cu tăcere și ignorare suverană și cu suris batjocoritoriu orîi compătămitoriu, să stingă și cea mai de pe urmă schintea a acestui foculeț. Döră religia e bună numai pentru proști, pentru poporul de rind. Ceea ce în aleșii societății omenesci, în clasa „cultă“, face știința, aceea are să facă în cât va religia în massa celor alalți, cari nu s'au putut avinta până la înălțimea, pe care stă omul „cult“. Omenii aceștia când ajung la un prânz, unde mesenii se obicnuiesc a da lui Dumnezeu mulțămită pentru pânea cea de toate zilele, omenii aceștia „culti“ fac o figură stingace de tot miserabilă. Ei preste tot nu vor să scie de mărturisirea credinței și în acesta dovedesc consecuență, căci ei întru adevër nici n'au nici o credință. O singură inconsecuență comit ei: une orî se aude din gura lor numele cel sfint al lui Dumnezeu. Acesta se întâmplă, când ei își deschid gura spre sudalmă.

Pentru ei poruncile și ordinațiunile bisericii în partea lor cea mai mare sînt o terra incognita. Ele acestor omeni, ca să ne exprimăm pe nemșese, le sînt „wurscht“. Ele pentru viața dlor nu au nici o putere obligătoare. Superiorii bisericii le sînt foarte indiferenți, le sînt persoane private, cari nu au să le poruncescă, nici să le dea învățături cu privire la datorințele religioase. Și dacă ei pe acești superiori une oria totuși îi bagă în samă, acestă nu o fac, pentru că Spiritul sfint a pus pe superiorii aceștia, să cârmuiescă biserica, ci numai pentru că acești superiori trec vezi Dömne de nisce mandatarii ai națiunii, și pentru că une oria au dreptul de a împărți stipendii scolastice și alte ajutöre.

Pe acești creștini catolici indiferenți nu-i găsești nici o dată a casă, când e vorbă de ónorea bisericii și a ministrilor ei, de apërarea drepturilor celor mai sfinte ale bisericii, de jertfe personale și în bani pentru binele bisericii. Pe ei nu-i vești în biserică, orîi dacă totuși îi vești, acestă se întâmplă de-a rindul numai cu ocaziunea vre unei

conveniri, ce are în rindul cel dintăiu caracter național. Ori dacă a fără de prilejuri de acestea se întâmplă une oria, de unul orî altul din creștinii aceștia cercând variația traiului rătăcesc în Dumineca Înviării până în biserică, el așteptă, ca parochul să-i improviseze după s. liturgie o dicție de mulțămită, pentru că s'a milostivit a onora cu înalta-i prezență casa lui Dumnezeu. Din contră îi poți găsi pretutindenea, unde e vorbă de luptă în contra credinței creștine, unde e vorbă de a împedeca activitatea cea plină de binecuvintare a bisericii. Îi găsești tot de una între aceia, cari asemenea unor fii rëu nărăviți și nerecunoscători nu se sfiesc a arunca cu tina hulei asupra bisericii celei ce l-a crescut.

Și ei cu toate acestea pretind pe sama sa dreptul de a se numi creștini și de a trece de creștin, — adevërat că nu de „papistași“, ci de creștinii catolici „buni“. Ba ei merg cu pretensiunile sale și mai de parte: ei pretind, să aibă și ei ingerință și încă hotărîtore în afacerile bisericesci.

(Va urma.)

Revistă bisericescă.

Roma.

Sfinția Sa în 1 a c. din incidentul aniversării a 19-a a încoronării sale de Pontifice a primit felicitările omagiale ale cardinalilor, episcopilor și prelaților. Papa în răspunsul său a parafrazat enciclica dată în Iunie an. tr. despre unirea bisericilor adaugënd, că de și încercarea e grea, Dumnezeu își va da binecuvintarea. Acestă intențiune l-a condus și în cestiunea chirotonirilor anglicane. Tot acesta a intenționat-o și prin opera de pacificare din Franța, unde promovarea intereselor spirituale o pune mai pe sus de cât spiritul de partid și designeza terenul constituțional de basă, pe care fiesce cine pöte conlucra spre binele religiunii și al moralității. Apoi a vorbit despre legătura nedespărțită dintre creștinism și artă reflectând la terminarea restaurării departementului Borgia din Vatican.

În 2 a c. și-a serbat Papa a 87-a aniversară a nasterii sale.

Se anunță, că Sfinția Sa a cumpërat pentru Vatican imobilele principelui Borghese, asupra cărora încă se va estinde imunitatea, de care are parte Vaticanul.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterea bugetului ministeriului cultelor și instrucțiunii publice s'a început în 27 Februar. Aici din nou i-s'a oferit șovinismului ocaziune spre a accentua necesitatea culturii naționale magiare și spre a-și recomanda mijlocele de magiarizare. Deja primul orator Rátkay a început pe cörda șovinismului. El află o mare vätëmăre a drepturilor și intereselor naționale magiare în aceea, că Magiarii numai prin mijlocirea nunțiatului din Viena pot comunica cu Curia romană. Apoi ocupându-se de instrucțiunea poporală poftesce, să se dea mai mare estensiune propunerii limbii magiare, și în fine prezentă proiectul de rezoluțiune de a se modifica articolul de lege

XXVI din 1893 ridicându-se minimul salarului docental de la 300 la 400 fl.

Cu mult spirit și avint oratoric a vorbit preotul Kálmán Károly arëtând, că religiositatea este prima condiție pentru prosperarea statului. Unde nu e religiositate, acolo se lătesce în zilele noastre socialismul. Pentru delăturarea acestui pericol, spre care împinge patria sistemul liberal, ar trebui să se unescă și catolicii și protestanții.

Sămbătă și-a dezvoltat ministrul Wlassics programul politicii culturale. El zice, că guvernul dorește o politică culturală constantă și unitară națională magiară, nu dispune înse de mijloce suficiente spre acest scop. În special își exprimă părerea de rëu, că instrucțiunea superiöră încă nu e regulată prin lege, ci numai prin ordinațiuni învechite. Dinsul va elabora un proiect de lege în privința acesta. Afirmă, că biserica nu se pöte despărți de stat, și că cest din urmă se grăbesce întru toate spre ajutörarea bisericii. (Dară pentru ce preț?) De aici deduce, că și seminarele au să aparțină la universitate, și cestiunea are de gând să o resolvescă așa, că la universitatea din Budapesta va ridica facultăți teologice pentru romano-catolici, greco-catolici și pentru greco-orientalii sërbi, érá în Cluș va înființa facultăți teologice pentru Românii gr. or. și pentru protestanți. Mai pe larg se ocupă de cestiunea școlilor medii aflând de salutară idea școlii medii unificate. Numërul gimnasiilor e prea mare în raport cu populația, dară situația lor teritorială nu e corëspundëtore. Aici se pöte ajuta ridicându-se internate pe lângă gimnasiile. Îmbunătățirea stării materiale a profesorilor de la școlile medii întârzie numai din lipsa de bani. Reforma instrucțiunii poporale încă e de lipsă nu atât din punct de vedere didactic, cât mai mult din punct de vedere administrativ, că adevă ce ingerință să aibă statul asupra singuraticelor institute. Ideea statificării nu o află încă destul de matură. Recomandă deputaților, să facă propagandă pentru școlile de repetire economice. Voesce a introduce censură și pentru inspectorii reg. de școli. Constată, că școlile confesionale întârzie a primi ajutor de la stat, de și ar avé lipsă de el; se tem de influința statului. Are de gând, să unescă stațiunile de învățătore cu cele de conducëtore a asilelor de copii. În fine se ocupă de școlile comerciale și artistice și de instituțiunile umanitare.

Tot Sămbătă în 27 Febr. a vorbit la cestiunea bugetului cultelor și deputatul din Cluș Groisz, care din apponyist incarnat se metamorfosase înainte de alegeri în mameluc de prima categorie. El se tângue, că națiunea magiară, care tot de una a fost cavalerescă, are de a suferi multe vätëmări din partea naționalităților. Ar fi timpul, să se pună o dată capët acestor atacuri. Urgiteză revederea legii de naționalități. Poftesce autonomia catolică, întârzierea căreia o ascrie indolenței episcopatului și a factorilor competenți în acestă cestiune.

La o interpelare a lui Kossuth br. Bánffy ne asigură, că din cauza Cretei nu va fi răsboi.

Austria.

Alegerile pentru parlamentul central s'au început în 4 a. c. și durează până în 23 a. c. Curia a V-a alege din 4—12 a. c., curia comunelor din 10-18, a orașelor din 17—20, camerele comerciale din 14—22 și marii proprietari din 15—23 a. c.

Representanții alegătorilor din Curia a V-a sînt deja aleși în toate provinciile. După principiile, ce le profesază acești reprezentanți, liberalii stau în fața unei lupte, din care vor ieși numai cu pierderi mari. E semnificativ, că Jidani, cari până acum erau cei mai guralivi liberali, acum vedînd liberalismul în agonie, merg cu social-democrații. Partidele antiliberales se spriginesc împrumutat în contra liberarilor și a social-democrațiilor.

Până acum alegerile în toate provinciile decurg în ordine. Auctoritățile politice nu violentază alegerile; alegătorii încă se poartă cu demnitate. Numai în Galiția s'au întimplat turburări în unele comune, și e caracteristic, că doi candidați liberali numai așa au putut scăpa, că s'au îmbrăcat ca Jidovii.

Germania.

Partidul central din parlamentul imperial urgitează din nou abrogarea legii excepționale, care oprește petrecerea Țesuiților în Germania, chiar și dacă ei ar fi supuși germani.

Protestanții conservativi, cari merg cu guvernul, în cele din urmă încă se ved siliți a se învoi la abrogarea legii nedrepte, dară cu unele restricții. Ei zic adecă, că Țesuiților, cari sînt supuși germani, să li-se permită a petrece în Germania, înse numai în anumite ținuturi: din altele să fie cu totul excluși. Catolicii nu se vor mulțami cu atîta; ei așteaptă egalitate deplină pentru cetățeni, fie ei chiar și Țesuiți.

Bulgaria.

În 1 a. c. regele Sârbiei a călătorit la Sofia spre a cerceta pe principele Bulgariei. Primirea a fost cât se poate de splendidă și cordială. La dineul de gală dat de cătră principele Ferdinand în onoarea oșpelui său au fost invitați și reprezentanții diplomației ai puterilor străine împreună cu soțiile lor.

În tostul ținut în onoarea regelui sârbesc principele Ferdinand a zis între altele, că națiunea bulgară privesce în această vizită o dovadă despre frățietatea și armonia, care are să unescă în viitor ambele popore de o rasă și de aceeași credință. Prezența regelui este expresiunea firmă de a conduce ambele popore spre scopul comun. Visita va avea cele mai salutare efecte. — Regele Sârbiei în răspunsul său a parafrazat cele exprimate de principele Ferdinand.

Regele sârbesc a călătorit la Sofia însoțit de ministrii Simici și Ruici. Visita nu se poate reduce la un simplu act de curtoasie, ci în ferberea de azi a Orientului trebuie să i-se ascrie și însemnătate politică.

Creta.

În sfârșit puterile au trimis guvernului grecesc de mult așteptatul ultimatum. Ultimatumul înmanat de cătră reprezentanții

marilor puteri ministrului de externe al Greciei sună:

„Din încredințarea guvernului meu aduc la cunoștința Escelenței Văstre, că puterile s'au învoit a preciza atitudinea lor, care tinde într-un acolo, ca să se pună capăt acelei situațiunii, carea nu au putut-o preveni, perdurarea căreia ar fi în stare, să compromită pacea Europei,

„Puterile s'au unit cu privire la punctele următoare:

„1. Între împrejurările actuale *Grecia nici la un cas nu poate anexa Creta.*

„2. Considerând, că Turcia a întârziat cu executarea reformelor primite, puterile au decis, ca susținînd întregitatea imperiului otoman să dea *Cretei autonomie necondiționată*, care îi asigură guvernare cu totul separată *sub înalta suzeranitate a sultanului.*

„Realizarea acestui scop după părerea puterilor nu se poate ajunge pe altă cale, de cât prin retragerea corăbiilor și trupelor grecesci. Puterile așteaptă cu încredere hotărîrea acasta de la înțelepciunea guvernului grecesc, care nu poate voi, să adereze la direcțiunea opusă deciziunii puterilor. *Ambasadorii nu pot retăce nici acel ordin al instrucțiunii lor, ca să aducă la cunoștința guvernului grecesc și hotărîrea neschimbată a puterilor de a nu se îngrozi de nici un fel de măsuri coactive la cazul, când opunîndu-se guvernul grecesc în termen de șese zile nu s'ar retrage trupele și năile.*“

Grecia nu a răspuns încă la acest ultimatum. Ea chemă rezerviștii sub arme și se pregătesce spre a pute da răspunsul, că nu se retrage din Creta.

O casă națională.

(Fine.)

Un alt moment de însemnătate practică este, că unica noastră *biblioteca publică*, biblioteca Asociațiunii, în anii din urmă — îmbogățindu-se prin lăsamintele Barițiu, Manguca, Moga etc. — a început a lua un avînt îmbucurător, în cât de abia mai încap în localitățile modeste, ce le ocupă astăzi. Dându-i-se toate condițiunile dezvoltării: îngrijire conștientă, localități potrivite, și întocmirile necesare pentru a pute sta fără întrerupere la dispoziția publicului, negreșit că această bibliotecă în scurt timp ar primi numeroase și valorose donațiuni atît în cărți, cât și în documente și preste câte va deceni ar pute ajunge la o netăgăduită importanță culturală. Și în această privință avem lipsă de o *acțiune cât mai grabnică*, căci preste un deceniu-două poate că nici nu va mai fi cu putință a asigura pentru posterioritate monumentele renascerii și începuturilor noastre culturale, cum ar fi spre ex. colecțiunea completă a presei noastre periodice, — o adevărată comoră pentru istoria secolului present, — actele și documentele referitoare la înființarea instituțiilor noastre culturale, și multe altele, cari deja astăzi se găsesc numai cu greu și preste scurt timp nu se vor mai pute găsi de fel.

În fine mai amintim la acest loc și împrejurarea, că atît aici în Sibiu, care — fără îndoială — a devenit un centru al vieții noastre naționale, cât și în cele alalte orașe locuite de Români nu avem o singură localitate proprie, unde ne-am pute aduna la o reprezentațiune teatrală, la un concert, la o mică

exposiție. la o adunare culturală ori socială, fără să fim avisați la grația și discrețiunea străinilor și expuși exploatării, ba de multe ori chiar la mai reu. Nici una din numeroasele noastre instituțiuni, corporațiuni și societăți, nici chiar Asociațiunea Transilvană nu are un local propriu corăspunător trebuințelor sale, și de câte ori se ivesce necesitatea, trebuie să colindeze pe la uși străine pentru a cere Musei și culturii române scut și adăpost pe câte va ôre.

Este deci mai pe sus de ori ce discușiune, că avem să ne îngrijim: ca cel puțin în unul dintre orașele locuite de Români, în centrul cel mai de frunte, să avem o *localitate proprie*, întocmită și rezervată numai pentru trebuințele noastre culturale și sociale.

Dar credem, că este de prisos a aprofunda chestiunea cu această ocaziune prin cercetarea și ilustrarea tuturor detaliurilor sale. Deja din observările fugitive, ce le-am înșirat, rețese până la evidență de o parte favorurile și necesitatea ridicării unei case naționale a Românilor ciscarpatini, ér de altă parte datorita generațiunii actuale de a pune bazele acestei instituțiuni, ca să schimbăm o dată stările de astăzi, în cari nu avem nici patru pereți proprii, între cari am pute adăposti și păstra un document ori obiect de însemnătate istorică, ori un product de valoare al muncii noastre industriale, artistice ori spirituale, sau ne-am pute aduna în liniște la o lucrare culturală ori socială.

Pentru noi întrebarea poate fi numai: dacă înființarea acestei instituțiuni este ori nu posibilă, dacă dispunem ori nu de puterile recerute pentru realizarea ei.

La această întrebare credem, că nu se poate răspunde de cât numai afirmativ. În fine sîntem un popor de trei milioane de suflete, — un număr, care întrece populațiunea mai multor state și regate independente, — avem institute finanțiare, cari învîrtesc 100 milioane floreni pe an, avem miî de preoți și învățători, sute de advocați, medici, proprietari, comercianți și alți inteligenți, susținem miî de institute de învățămînt fără nici un ajutor din partea statului, și am creat fonduri culturale de milioane floreni.

Ar fi o insultă pentru un popor cu asemenea puteri, dacă am susține, că nu este în stare, să ridice o modestă casă pentru adăpostirea clenodiilor sale naționale. Deci nu putem crede, că o inițiativă, luată de la loc competent pentru realizarea acestei instituțiuni, să nu fie spriginită și îmbrățișată de întreg poporul nostru.

Băncile noastre, cari manipulează averea noastră națională și din această avere realizează an de an un profit de un milion de corone, dacă ar jertfi în decurs de 10 ani numai 2% din profitul lor, adecă o sumă, care într-un nimic nu poate altera dividendă și rezervele lor, ar pute să amortizeze prin aceste contribuiri un capital de fl. 100,000, o sumă suficientă pentru acoperirea în mare parte a speselor zidirii.

Fondul de teatru român, care independent de alte corporațiuni abia își va pute realiza scopul, nici chiar preste mai multe decenii nu s'ar pute folosi mai corăspunător meinițiunii sale, de cât întrebunțându-se spre adaptarea casei naționale cu o sală acomodată pentru reprezentațiunii artistice, în care Musa română, mînată astăzi de la poartă la poartă și din crijmă în crijmă, să-și găsească un demn adăpost

Restul mijloacelor, ce se va pute recere pentru realizarea instituțiilor, de care vorbim, se va pute suplini fără greutate din donațiunile națiunii, care a știut să jertfescă și pentru scopuri cu mult mai neînsemnate și mai puțin mărețe, — de multe ori chiar și fără a avea liniștirea, că jertfa, ce o aduce, se va și folosi pentru scopul, cărui a închinat-o.

Să ne facem deci datoria, ce ne-o impune reputațiunea noastră de element dornic de cultură și civilizațiune. Cel chemați, și în primul rând comitetul central al Asociațiunii, care este reprezentantul aspirațiilor noastre culturale și care chiar în zilele aceste are să decidă asupra mențiunii unei case naționale, facă, să dispară de-asupra reputațiunii noastre naționale umbra, ce caracterizează poporele nomade: că nu pot lăsa urmașilor lor creațiuni durabile, pentru că nu știu păstra, ce au moștenit de la antecesorii lor.

Noi, așa credem, avem ce păstra. Trecutul nostru binilenar pe acest pământ, ori cât de deplorabilă a fost în general situațiunea poporului nostru, își are epocile și momentele sale falnice, ale căror urme avem să le conservăm pentru posterioritate. Secolul present este secolul renascerii noastre culturale și va semnala pentru timpuri îndelungate o epocă nouă și importantă în viața poporului român. Monumentele începuturilor noastre culturale și relicuile figurilor mari, cari au creat această epocă, sînt și vor fi, mai ales pentru generațiunile viitoare, comori neprețuite, cari trebuie scose din praful podurilor și cămarilor și adunate la locul, ce li-se cuvine. Trecînd prin muzeele și colecțiunile ținuturilor locuite de Români și ale capitalelor imperiului, dăm de nenumărate urme prețioase ale muncii românești, păstrate de străini nu din interes pentru poporul nostru, nu din iubirea și alipirea, ce o are tot nēmul pentru al său, ci numai pentru valoarea lor intrinsecă. Portul țeranului român și produsele industriei sale de casă sînt giuvaerele cele mai frumoase ale colecțiunilor etnografice, cu toate că au fost adunate numai incidental, fără priceperea și fără predilecțiunea pentru cauză, ce se recere la o asemenea lucrare, și ce străinul pentru cauza noastră nici când nu o va pute desvolta în aceeași măsură ca propriii fii ai națiunii noastre.

Da, avem, avem mult de conservat, și a noastră este datoria de a conserva, ce este al nostru.

Să grijim, ca generațiunile viitoare să nu ne potă învinui, că nu le-am păstrat, ceea ce păriții nostri au lăsat de moștenire nu numai pentru noi, ci și pentru fiii nostri.

(„Transilvania.”)

Dare de samă

despre contribuțiile făcute în favoarea fondului școlarilor morboși de la gimnaziul, preparandia și școlile normale gr. cat. din Blaș din incidentul balului ținut în 11 Februar 1897.

I. În sara balului au suprasolvit: Ios. Janza 1 fl., Nic. Crișan 3 fl., Dr. Codarcea 1 fl., Dr. Iac. Radu 3 fl., David Radeș 1 fl., Dr. Ilie Dăian 1 fl., Ioach. Totoian 1 fl., Eug. Bian 1 fl., M. Bretter 2 fl., Sal. Sinberger 3 fl., Simonffy Alajos 50 cr.

II. Parte înainte parte după bal au contribuit: Esc. Sa Dr. Victor Mihályi 2 fl., Il. Sa Iuliu Mihályi 5 fl., Gav. Pop 1 fl., 50 cr., Georgiu Bărbat 3 fl., Georgiu Vancea 2 fl., Ana Colceriu n. Sabo 1 fl., Ioan Muntean 2 fl., Ales. Ciura 2 fl., Andreiu Oprea 2 fl., Andreiu Voda 2 fl., Iul. Truța 1 fl., Dr. Vas. Bian 20 lei.

III. Din colecte au încurs: 1. Lista 34 colectant Dem. Cutean protopop în Săcădate: Toma Prie 1 fl., Szilea 1 fl., Bitay György 1 fl., Dem. Cutean 2 fl., Const. Prie 1 fl., Ioan Aleman 50 cr., Jakab János 1 fl., Ioan Iordachie 50 cr., Nic. Cruț 50 cr., Toma Podean 50 cr., Toma Sumea 50 cr., Sim. Grădinar 1 fl., Ioan Bucur 50 cr. — 2. L. 32 colectant Michail Străjan profesor în Craiova: Ioan Faur 5 l., Aug. Crafnic 3 l., Ilie Tuliș Chetan 10 l., Stan Tincu 2 l., Dum. Pamfiliu 3 l., Michail Străjan 60 broșuri din „Manualul de bunăcuviință”. — 3. L. 7 colectant Ioan Hătegan protopop în Dirgea: Ioan Hătegan 1 fl., Vas. Colceriu 50 cr., Ioan I. Deac 50 cr., Silvia Illyés 3 fl., I. Andreiu 50 cr., I. Andreiu 50 cr., Aurel Drăgan 50 cr., Alesiu Coste 50 cr., Ioan Pop 50 cr., Ștefan Pop 50 cr., Iulian Florian 50 cr., Vas. Pop 50 cr., Elie Șerban 50 cr., Greg. Andreiu 50 cr. — 4. L. 8 colectant Vasiliu Hossu protopop în Murș-Oșorhei: Vas. Hossu 2 fl., Vas. F. Saltelechi 1 fl., Vas. Tătar 50 cr., Ștefan Boros 50 cr., Mich. Buceș 50 cr., Iul. Laslo 50 cr., Aron Mateiu 50 cr., E. Papp de Grid 1 fl., Mateiu Papp de Grid 2 fl., A. Onaci 2 fl., Andr. Popp 50 cr., Mich. Tătar 50 cr., Alesiu Viciu 50 cr. — 5. L. 21 colectant Dr. Andreiu Micu avocat în Făgăraș: Dr. N. Motoc 2 fl., Zinca Roman 1 fl., Vas. Raț 1 fl., N. N. 50 cr., Dr. A. Micu 5 fl., Ioan Scurtu 1 fl. — 6. L. 13 colectant Nic. Nestor vicar în Hateg: Nic. Nestor 2 fl., Mich. Bontescu 1 fl., Dr. Gav. Suci 1 fl. — 7. L. 36 colectant Dr. Ștefan Banfi medic în Bucium-Sasa: Nic. David 1 fl., Vas. David 1 fl., Aurelia Popa 50 cr., Ales. Macaveiu 3 fl., Ioan G. Macaveiu 1 fl. 99 cr., Teodor Macaveiu Ciuca 1 fl. 50 cr., Nic. Ionuț 1 fl., Aviron Macaveiu 1 fl., Ales. Mocane 1 fl., Ioan David Drăgan 1 fl., Dr. Șt. Banfi 2 fl. — 8. L. 5 colectant Ioan Moldovan protopop în Medias: Rom. Mircea 1 fl., Mich. Popovici 1 fl., Atan. Popovici 1 fl. — 9. L. 24 colectant Dr. Ioan Elekes medic în Șeșeș: N. Ancescu 1 fl., N. N. 1 fl., Dr. Ioan Elekes 1 fl. — 10. L. 19 colectant Dr. Laurentiu Pop adv. în Abrud: Ales. Filip 2 fl., Dr. Laurentiu Pop 2 fl. — 11. L. 40 colectant Aur. Corvin institutor în Tecuci: N. N. 2 l., N. N. 1 l., G. Mateiu 1 l., A. Corvin 2 l., C. Neni 1 l., D. Diaconescu 1 l., Iustin Brîndușan 3 l., Ienica 1 l., Dr. Budescu 1 l., G. Angelescu 1 l. 50 b., V. Gh. Alexandrescu 2 l., V. Jietta 1 l., G. Nedeleu 1 l., V. Muche 2 l., V. Filip 1 l., C. Vișinescu 50 b., Sevasta Grigorescu 1 l., C. Racovița 3 l., Zoe Gabunea 5 l., Gr. C. Isac 1 l., C. N. Brailița 50 b., I. V. Inescu 25 b., Dimitrie Curie 1 l., C. Radovici 50 b., D. Serre 1 l., S. Tufescu 1 l., G. Negrean 1 l., M. Michailescu 2 l., R. Păcurar 50 b., G. Morandini 1 l. 50 b., D. Nenita 1 l., David Romascanu 1 l., Gh. Hodoe 1 l., X. 1 l., Y. 1 l., Z. 1 l., Maria Zamfir 2 l., Verona Cintescu 1 l., Augustina Ionescu 1 l., Gheorghe Zamfir 1 l., Pancu 1 l., I. Ghalaș 1 l., N. Velin 1 l. 50 b., V. I. Vasiliu 40 b., D. C. Apostolean 1 l., C. Dimitriade 50 b., I. Klein 50 b., M. Gheorghiu 50 b., N. Popovici 50 b., At. Corlatescu 2 l., Teodor Coste 50 b., N. Gafton 50 b., I. Tomescu 50 b., D. Andronic 1 l., Costinescu 50 b., Micu 50 b., Garabet Gr. 1 l., Gh. Nicolaș 1 l., I. Crețulescu 1 l., Th. Ulrich 50 b., X. 50 b., Popoviciu 50 b., N. Sariu 1 l., I. Dascalescu 1 l., X. X. 1 l., P. Lengria 50 b., Vassilescu 1 l. — 11. L. 30 colectant V. Gr. Borgovan prof. Bucuresci: S. Halița 5 l., Colorian 2 l., Ionescu Gion 2 l., Speranța 2 l., Cosacescu 2 l., Filibiliu 2 l., Grigorovița 2 l., Borgovan 5 l.

Închiam de o cam dată mulțămind tuturor contribuitorilor marimonioși, pe cum și generoșilor colectanți.

Blaș 1 Martie 1897.

Alexandru Uilăcan
președinte.

Emiliu Viciu
cassar.

Noutăți.

Pentru ca să se scie. „Telegraful Roman” într’unul din numerii săi din urmă a afirmat, că Il. Sa Episcopul Lugoșului face parte din societatea „Országos nemzeti szövetség”, ba că e chiar membru al consiliului general. Am cercat, să aflăm, ce e adevărat din scirea acésta, și am aflat, că Il. Sa fără scirea și învoirea sa a fost indus între membrii consiliului general al numitei societăți, dar că în realitate nu face absolut nici o parte din numita societate. Am fost în poziția de a pute vedea o declarație a protonotariului societății numite, în care se constată acest lucru.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaș și-a ținut adunarea generală Duminecă în 28 Febr., la care a fost de față și Esce-lența Sa I. P. S. D. Mitropolit însoțit de Ilustritatea Sa Dr. D. Radu, pe cum și un număr însemnat de domni, domne și domnișore. După frumosul discurs de deschidere al dnei presidente A. Solomon a urmat raportul comitetului, din care se vede, că comitetul ca tot de una e consciu de chemarea sa și prin aranjarea de petreceri, serate literare și acurata manipulare a averii face, să prospere societatea și să-i crească vața și în afară. De present numeră Reuniunea 131 de membri, parte fundatori și pe viață, parte ordinari și ajutatori. La adunarea acésta s’au înscris ca membri pe viață: Dna Emilia Piescu din Oravița-română, dna Maria Belone din Tievaniul-mare, d-sora Maria Sâmpălean din Tritul-de-sus și d-sora Laura Dănilă, învățătoresă în Teiuș, membre ordinare: dna Eufrosina Măcelariu din Mercurea și d-sora Ana Aron din Blaș, éra membri ajutatori Cl. D. Dr. Ioan Sâmpălean prof. în Blaș și dl Corneliu Crișan docente în Teiuș. Din 1892 până la finea anului 1896 Reuniunea a distribuit următoarele ajutoare: În 1892 pentru mobilarea internatului de fete din Blaș 1200 fl., în 1895 școlii de fete 100 fl., în 1896 ajutorarea alor 7 eleve misere 200 fl., premii din fundațiunea Ana Vlassa 19 fl. 40 cr., cărți și recuisele elevelor misere din fundațiunea Leontina Negruț 35 fl. 60 cr., adevă la olaltă 1555 fl. Avera Reuniunii este de 3435 fl. 55 cr. Reuniunea pe lângă alte ajutoare și în anul acesta va da 7 ajutoare în suma de 200 fl. elevelor misere de la școla din Blaș. După închiderea adunării generale s’au dat două obiecte (lucruri de mână) oferite de dna profesora Maria Radu în favorul școlii de fetițe.

President al senatului român a fost ales dl Dimitrie Sturza, conducătorul partidului național-liberal din România.

Șcandal milenar. Cu ocaziunea esposiției milenare statul spera, că din vinderea biletelor de intrare la esposiție va incassa 1.300.000 fl., oferind consorțiului Berl (din Viena) și M. Ollendorf (din Berlin) 1.400.000 fl. ca arindă pentru bilete. Direcțiunea esposiției spre a-și ușura lucrul, a primit ofertul. Ca agent al întreprindătorilor din străinătate, cari sperau un câștig de 5—600.000 fl., a figurat neguțatorul Spitzer (din Budapesta) pentru $\frac{1}{4}$ din câștig și 100.000 ca proviziune pentru ca să câștige în favorul întreprindătorilor persoane de poziție înaltă din minister. Suspiționat a și fost secretarul ministeriului de comerț Vörös László. Acesta a intentat proces foii „Budapest”, care l-a suspiționat. Mai greu e compromis deputatul guvernamental Dr. Morzsányi, care s’a angajat de ajutor lui Spitzer pentru onorariul de 60.000 fl., din care 20.000 fl. i-a și primit de la Berl din Viena. Afacerea lui Morzsányi a provocat debateri furtunose în ședința din 4 a. c. a dietei. Morzsányi a repășit din partidul guvernamental și și-a depus mandatul de deputat. În serviciul consorțiului a fost ca avocat și deputatul dr. Várady Gábor pentru onorariul de 10.000 fl. Póte că și alte notabilități liberale să fie promovate interesele întreprinzătorilor pentru onorare de câte va mii fl. Lucrul este înainte judecătorilor din motivul, că Berl-Ollendorf nu se pot împăca cu Spitzer cu privire la onorarul acestuia. Cine scie, ce va mai feși la lumină?

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Raportul dintre jertfa eucharistică și jertfa crucii.

Între notele esențiale ale jertfei eucharistice se înșiră și raportul ei intern cu jertfa de pe cruce. Raportul acesta e de tot singular și propriu jertfei eucharistice. Adevărat, că între jertfele L. V. și între jertfa de pe cruce încă a existat un anumit raport: jertfele L. V. au prefigurat jertfa aceea, carea avea să se sevârșească pe cruce. Dar nemărginit mai deplinit e raportul dintre jertfa noastră liturgică și dintre jertfa crucii: jertfa noastră liturgică e adevărat așa zicând însăși jertfa, ce s'a adus pe muntele căpăținii. Sfânta Eucharistie e adevărat după firea sa o jertfă relativă, adevărat ea în sine considerată e jertfă adevărată, carea înse tot de o dată se mai referesce și la jertfa de pe cruce și o reprezintă, o face din nou prezentă în chip obiectiv. Raportul acesta la mărtașă sacrificială a lui Christos și e s. Eucharistii esențial, pentru că l-a rânduit Christos. În vreme ce vom considera mai de aproape acest raport, vom vedea destul de limpede atât identitatea cât și deosebirea, ce există între jertfa noastră liturgică și între jertfa de pe cruce.

1. Domnul nostru Isus Christos a lăsat de moștenire bisericii sale în s. Eucharistie o jertfă adevărată și reală, „pentru ca printr'însa să se reprezenteze jertfa aceea cruntată, carea avea să se sevârșească o dată pe cruce, și să rămână amintirea ei până la capătul vécului, și pentru ca să se aplice virtutea ei cea salutară spre iertarea acelor păcate, cari le comitem zilnic”.¹⁾ După învățătura bisericii s. Eucharistie nu e deci numai o serbare de amintire a jertfei de pe cruce, ci o jertfă adevărată de amintire, sacrificium commemorativum, nu e numai decopiarea și umbra, ci reprezentarea vie și esențială a jertfei de pe cruce. „Si quis dixerit, missae sacrificium tantum esse — nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti — : anathema sit.”²⁾

Celebrarea s. Eucharistii e serbarea de amintire a morții de jertfă, carea a răbdat-o Christos pe cruce. Asta se vede deja din cuvintele, cu cari Christos a instituit s. Eucharistie. Însuși Domnul numește jertfa eucharistică darea trupului său și vârsarea sângelui său: alegând cuvintele acestea va Domnul să exprime nu numai adevărata jertfire a trupului și sângelui său sacramental, ci va să însemne de o dată, că modul acestei jertfiri prin vârsarea tainică a sângelui sub speciile osebite are să reprezente reala vârsare a sângelui sevârșită pe cruce. În legătură nemijlocită cu acesta mai dă apoi Christos Apostolilor săi și următorilor lor în oficiul preoțesc porunca și imputernicirea de a celebra s. Eucharistie întru amintirea lui. Apostolul explică și motivează porunca acesta adaugând, că celebrarea s. Eucharistii deja și numai în sine considerată e o vestire faptică a morții de pe cruce și de aceea are să se continue între creștini neincetat, până când Domnul la capătul vécului ăra va să vină întru mărire, să judece lumea (I Cor. 11, 26).

În documentele tradiționale aducerea sacramentală a trupului și sângelui lui Christos pe altariu se numește a dese ori chipul, figura, icona, semnul, simbolul patimii și morții sacrificiale a lui Isus Christos de pe cruce. Așa în liturgia Constantinopolitană a s. Vasiliu: „Ne-a lăsat nouă aduceri a minți (ὑπομνήματα) de patima sa cea mântuitoare acestea, ce le-am pus înainte după preceptele lui.” „Punând înainte închipuitoarele (τὰ ἀντίτυπα) sfintului trup și sângelui Christosului tău scl.” Cuvintele de consacrare, cari se rostesc osebît preste pâne și preste vin, și cari fac, ca trupul și sângele lui Christos să fie de față sub speciile osebite, se numesc în același sens sabie spirituală, cuvântătoare, netrupescă, prin care Mielul Pascilor se junghie de-asupra altariului. Așa se îndreptă s. Gregoriu din Nissa către Amfilochiu cu rugarea acesta:

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. cap. 1.

²⁾ Conc. Trid. sess. XXII. De sacrif. Missae can. 3.

„Nu întârzia a te ruga pentru mine, când tu prin cuvânt (prin cuvântul de consacrare) tragi jos Cuvântul, când tu în osebite necrutată junghii trupul și sângele Domnului cu cuțitul sacrificial al cuvântului lui (φωνὴν ἔχων τὸ ξίφος).”

Cuvintele Mântuitorului și ale Apostolului, rugăciunile liturgiilor și învățătura ss. Părinți ne spun deci limpede, că celebrarea s. Eucharistii are și scopul de a ne reprezenta și de a ne pune înaintea ochilor mărtașă de jertfă a lui Christos, pentru ca ast fel amintirea ei să se păzească tot de una vie în inimile tuturor.

2. O iconă ori o imitare a celui Răstignit încă poate să reprezenteze mărtașă de pe cruce a Mântuitorului; dar acesta e o reprezentare numai în iconă și de aceea o reprezentare foarte imperfectă a acelei drame sacrificiale, carea se sevârșise odinioară pe muntele Golgota. De tot altminte, într'un chip nemărginit mai perfect și mai real se reprezintă mărtașă sacrificială cea sângerosă a lui Christos prin celebrarea s. Eucharistii. Acesta e adevărat reprezentarea reală și obiectivă, vie și esențială a jertfei mântuitoare sevârșite pe cruce. Causa se cuprinde în natura cea mai intimă a jertfei eucharistice, pe cum a instituit-o acesta Christos. Dora pe altariu ni-se înfățișează același preot jertfitoriu și același Miel de jertfă ca și pe cruce: în s. Eucharistie se jertfesc în chip necrutat, dară totuși adevărat și real Isus Christos pe sine însuși, jertfesc trupul său cel junghiat pe cruce și sângele său cel vârsat pe cruce dimpreună cu toate meritele acestea, cari le-a dobândit pe cruce. Mai adauge apoi chipul, în care are să se jertfescă trupul și sângele lui Christos. Acest chip constă adevărat în vârsarea tainică a sângelui, adevărat în transsubstanțierea osebîtă a pâinii și vinului în trupul și sângele lui Christos. Speciile osebite, în cari în virtutea cuvintelor de consacrare trupul și sângele lui Christos se fac prezente, adevărat se jertfesc, sînt simbolele morții violente și sângeroase a lui Christos întimplate pe cruce. „Consecratio utriusque speciei valet ad repraesentandam passionem Christi, in qua seorsim fuit sanguis a corpore separatus: unde et in forma consecrationis fit mentio de eius effusione.”¹⁾ „Ipsam corpus et sanguis Domini, ut sunt sub illis speciebus (panis et vini), signa sunt eiusdem corporis et sanguinis, ut fuerunt in cruce; repraesentat enim Eucharistia passionem Christi.”²⁾ Osebirea trupului și sângelui lui Christos pe altariu firește că nu se întimplă în realitate, ci numai după înfățișarea esternală; căci Mielul Pascilor cel eucharistic mai mult nu se poate junghia în chip sângeros și fizic, ci numai în chip necrutat și tainic, dar junghierea cea tainică, în urma căreia dumnezeescul Miel se reprezintă ca ucis sub cele două specii, e foarte potrivită spre a reprezenta trupul și sângele lui Christos în forma osebiri, pe cum s'a sevârșit acesta pe cruce. Prin vârsarea acesta tainică a sângelui, carea pune în chip intuitiv înaintea ochilor reala vârsare a sângelui sevârșită pe cruce, jertfa eucharistică devine în chipul cel mai deplinit o jertfă comemorativă.

Consacrarea deosebîtă a elementelor pâinii și vinului, reprezentarea osebîtă a trupului și sângelui lui Christos sub două specii, adevărat vârsarea tainică a sângelui, în virtutea rînduelii lui Christos e neapărat de lipsă, nu numai pentru ca celebrarea jertfei eucharistice să fie iertată, ci și pentru ca ea să fie validă. De cum va cu ori fără de vina preotului se consacră numai una din cele două substanțe, bnnă oră numai pânea, Christos adevărat că se face prezent și nu mai sub o specie, dar jertfa nu se sevârșește, de ore ce lipsesce o notă și recerință esențială, adevărat consacrarea împărțită în două. E deci instituție dumnezească aceea, că tot de una au să se consacre elementele amîndouă, — pâne și vin, — pentru ca să se realizeze jertfa eucharistică. În acest chip a instituit Domnul jertfa necrutată a s. Eucharistii, fiind că a voit, ca ea după firea sa să fie o reprezentare intuitivă a jertfei de pe cruce, carea s'a sevârșit prin silnica și mortifera vârsare a sângelui.

(Va urma.)

¹⁾ S. Thom 3. q. 76. a. 2 ad 1.

²⁾ Bellarmin. De sacramento Eucharistiae l. II. c. 15.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Colonada lui Irod o găsi ușor. De acolo până la porța de bronz, prin un portic lung

purtat de colonne de marmoră, a mers împreună cu o mulțime compusă din toate popoarele comerciale ale pământului.

Era cam pe la a patra oră din zi, când el ieși prin porță și a nume în mijlocul unei procesii, ce părea a fi nesfârșită și mergea către dumbrava renumită. Drumul era îm-

părțit în căi diferite pe sama pedestrilor, călăreților și carilor, și acestea ărași în cărări deosebite pe sama celor ce veniau și pe a celor ce mergeau. Liniile de demarcare le forma balustrade scunde întrerupte prin colonne, pe cari erau așezate multe statue. De-a dreapta și de-a stînga se întindeau pașiști

forte bine grijite, pe cari ici colé se află grupuri de stejari și smochini selbatici, pe cum și filigoriile îmbrăcate în viță. Filigoriile acestea erau locuri de popas și recreare pe sama celor obosiți, de cari erau mulți între cei ce se întorceau. Cărările pedestrilor erau pardosite cu pētră roșie, érá cele ale călăreților erau presărate cu năsip alb, carele, ce e drept, era bine bătucit, dar totuși era așa de puhav, cât loviturile de copită abia se aușiau. Mulțimea și varietatea cascadelor era uimitoare. Ele aprópe tóte erau daruri de ale regilor, cari cercetaseră dumbrava, și purtau numele donatorilor. Mai în colo spre sudvest cătră porțile dumbrăviș, — depărtarea de la cetate era mai bună de patru miluri, — se îndindea trecătórea cea forte frumoșă.

În dispoziția sa amarită Ben Hur abia băga în samă drumul acesta splendid, care-l crease liberalitatea regéscă. Tot așa de puțin îl interesa întru început mulțimea, ce mergea împreună cu el. Tot cu aceeași nepăsare privia el și la bazarurile, cari sînt sófele procesiilor. În realitate, abstragēnd de la nepăsarea lui momentană, el mai dispunea în o anumită măsură și de îndestulirea cu sine a Romanului, care cercetéză provinciile venind chiar de la ceremoniile cele ce se îmbuldesc zilnic în jurul aceluși stîlp de aur, care August îl făcuse centru al lumii. Provinciile firesce că nu-și puteau oferi nimica nouă orî mai superior. El dimpotrivă se folosia de tot prilejul de a trece înainte prin societățile, ce le ajungea în cale, și cari pentru nerăbdarea lui mergeau prea încet. Când ajunse la Heraclia, un sat dintre cetate și dumbravă, se simția în cât va obosit și începea a fi mai dispus spre distracții. Într'un loc îi atraseră atențiunea nisce capre, ce le ducea o femeie frumoșă; atât femeia cât și caprele erau frumos împodobite cu cordele și cu flori. Într'alt loc se opri, pentru ca să privească la un taur alb ca neaua și forte mare, care era acoperit cu viță verde și purta pe spinarea sa cea lată într'o coșarcă un băeat gol; băețul era simbolul lui Bac și storcea sucul strugurilor copti într'un pocal și-l bea rostind formule de binecuvîntare. În vreme ce își continua calea, era curios, să aștepte, că altarele cărui zeu vor avé parte de darurile, cari le duceau ómenii. Apoi trecu pe acolo un cal, a cărui cómă după obiceiul de pe atuncia era tunsă. Călărețul era îmbrăcat în haie prețioșe. Ben Hur surise vedēnd armonia superbiei, ce esista între călăreț și între cal. De multe ori își întorcea capul, când aușia zurutul rótelor și loviturile timpite ale copitelor; pe nesimțite începu a nutri interes față cu felul trăsurilor și cu firea cărmuitorilor lor, în vreme ce trásurile venind ori întorcēndu-se treceau pe lângă el. Preste scurtă vreme începu a studia și poporul din jur de sine. El vedu, că în mulțime erau bărbați și femei de tótă vrîsta și poziția, și că ei toți pórtă haie de sērbătóre. O societate era îmbrăcată în alb, alta în negru; unele purtau flamure, altele cădelnițe; unele mergeau încet și cântând imnuri, altele pășiau în tact după musica flautelor și tobelor. Ce forță atractivă admirabilă trebuia să aibă Dafne, dacă procesia până la ea se repeția zilnic tot așa! Mai pe urmă îi stîrni atențiunea batere în palmi și erupția unei strigări vesele, și când privi în partea, în care aréta o mulțime de mână, vedu la cósta unu colnic pórtă dumbrăviș celei sînte zidită în formă de

templu. Imnurile începeau a suna mai tare, musica iuția tactul, și el, purtat fiind de curentul de ómeni, ce-l împingea înainte, încăldit fiind de rîvna generală și devenit Roman în obiceiurile sale, cădu la pămînt închinându-se locului celui sînt.

În dosul clădirii curat eline, ce împodobia intrarea, sta el într'un spaț larg pardosit cu lespeți de pētră poleite. În jur de el, spre raza, ce scipia în colorile curcubeului și ieșia cristalină din cascada, se sirguia înainte fără popas mulțimea chiuitóre. Înaintea lui, până de parte spre sudvest se întindeau în formă de raze cărări fără colb într'o pădure, de-asupra căreia plutia o negură aromatică vineție. Ben Hur privia gānditoriū în jur de sine nesciind, în care parte să pornéscă. În clipa acésta esclamá o femeie:

„Frumos! Dar acum în care parte?“
Însoțitoriul ei, care purta o cunună de dafin, rîse și-i răspunse: „Du-mi-te, străină frumoșă! Întrebarea ta esprimă frică pămîntéscă; óre nu ne-am fost înteles, ca tóte acestea să le lăsăm în Antiochia în apoia noastră împreună cu pămîntul cel colbos? Vînturile cele ce bat aicia, sînt respirări de ale zeilor. Vom, să ne lăsăm a fi conduși de adierea acestor vînturi.“

„Dar dacă vom rătăci?“

„O, tu fricóso! Nimeni nu s'a perdut vre o dată în dumbrava Dafnei a fară de aceia, în urma cărora porțile ei s'au închis pentru tot de una.“

„Și cine sînt aceia?“ întrebă ea încă tot temēndu-se.

„Ómeni de aceia, cari au fost învinși de plăcerile acestu loc și și-le-au ales pe tótă viața. Ascultă! Aci ne oprim, și eu îți voi aréta, despre cine-ți grăesc.“

Pe pardoséla de marmoră se aușia o umblare în cóce și în colo de picioare sandalate; mulțimea făcu cale, și o societate de fete alerga în jurul grăitoriului și al însoțitórei lui și începu a cānta și a sălta pe tactul tobelor, cari le băteau ele înseși. Femeia în temerea sa se alipia de bărbatul acela, ér el o cuprinse cu un braț și cu față invăpăiată bătea cu cealaltă mână de-asupra capului sēu tactul la musică.

„Așa dar ce socotesci?“ zise bărbatul.

„Cine sînt acestea?“ întrebă ea.

„Preotese Devadasiane, sfințite templului lui Apollo. De acestea sînt o óste întregă. Ele forméză corul la serbări. Aci sînt ele a casă. Une oria se duc și în alte cetăți, dar tóte cele ce câștigă, le aduc aci, pentru ca ele se îmbogățéscă casa dumnezeescului music. Veí acum, să mergem mai de parte?“

În clipa următoare cei doi dispărură.

(Va urma.)

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unu exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestu op. Fără de cartea acésta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem,

că nu va fi oficiu preotesc, din care să lipéscă acésta carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii noué create prin legile aceste.

Euchologiu

edițiunea a dóna, revēdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hărtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în pele tare fl. 3.80.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

88 szám.

(9) 1—1

1897.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel köz-hírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék mint csödbíróság 1896. évi 839. csödszámu végzése következtében Dr. Brendusán Jakab ügyvéd mint Csödtömeg gondnok által képviselt Löb Gyula csödtömegéhez tartozó, s a már ellen elárverezett csödvagyonából fennmaradott 355 frt. 33 kr. becsértéket képviselő vegyes bolti árucikkekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a balásfalvi kir. jbiróságnak 653/1897. számu végzése folytán helyben a Salmen Iosef féle háznál leendő eszközlésére 1897. évi Márczius hó 10-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kintuzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében a készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Balásfalván 1897. évi Február hó 26 dik napján.

Thát György,

kir. jbirósági végrehajtó.

Concurs la fundațiunile:

Filipan, Caian și Timariu.

Spre ocuparea următoarelor dotațiuni anuale din fundațiuni aggreimate fondului Bobian:

I. Din fundațiunea *Filipiană I.* de 32 fl. 55 cr., carea a devenit vacantă prin mórtea protopopului Bieł Zacharie Bran.

Concurenții au să documenteze: 1. că se țin de clerul român greco-catolic, 2. că sînt consăngenii cu fundatorul de pia memorie Vasiliu Filipan fost preposit capitular în Blaș.

II. Din fundațiunea *Caiană* de 32 fl., carea a devenit vacantă tot prin mórtea protopopului numit mai sus.

Concurenții vor avé să documenteze, că se țin de clerul român gr. cat al Diecesei Făgărașului și se află în cura animarum. Dintre concurenți cei ce vor dovedi, că sînt consăngenii sau afiui cu fundatorul de pia memorie Demetriu sen. Caian, fost preposit capitular în Blaș, vor avé preferință.

III. Din Fundațiunea *Timariană* de 48 fl. 82 cr. devenită vacantă prin mórtea fostului profesor Francisc Giulan.

Concurenții vor avé să documenteze, că se țin de clerul român gr. cat. al diecesei Făgărașului și se află în cura animarum.

Concursele în calea respectivelor oficii protopopesei să se așternă la acest Consistoriu până la 10 April 1897.

Blaș din ședința consistorială ținută în 6 Februar 1897.

Victor Mihályi m. p.

Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș.

(8) 3—3

Pilulele curăţitoare de sânge

numite mai de mult pilule universale ale lui

I. PSEHOFER

merită cu tot dreptul numele din urmă, pentru că în adevăr există multe bôle, în cari aceste pilule au confirmat efectul lor în adevăr escelent.

De mulţi ani aceste pilule sînt pretutindenea lăţite, şi puţine familii vor fi, în cari să lipsescă o mică provisiune din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici aceste pilule au fost şi sînt recomandate ca mijloc de casă, cu deosebire contra tuturor bôlelor, cari se nasc din *mistuirea rea* şi din *obstipaţiune*, ca: *perturbaţiuni în circulaţia ferii, bôle de ficat, slăbirea maşelor, colică, congestiuni de sânge la creeri, hemoroidi etc.*

Prin însuşirea lor curăţitoare de sânge ele sînt de efect cu deosebire bun la *anemie* şi la bôlele rezultate din *acésta*, ca: *gălbănirea, dureri de cap nervóse etc.* Afară de aceea aceste pilule curăţitoare de sânge lucră atât de domol, în cât nu causéză nici cea mai mică durere, şi prin urmare pot fi luate fără grije şi de persoanele cele mai slabe şi chiar şi de copii.

Aceste *pilule curăţitoare de sânge* se produc veritabile *singur numai în farmacia la „Mêrul de aur al imperiului“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15, Viena*, şi costă o şatulă cu 15 pilule 21 cr. v. a., o ruletă cu 6 şatule costă fl. 1.05, trimitere francată cu rambursă fl. 1.40. Trimiţendu-se banii înainte o ruletă de pilule francată costă fl. 1.25, 2 rulete fl. 2.30, 3 rulete fl. 3.35, 4 rulete fl. 4.40, 5 rulete fl. 5.20, 10 rulete fl. 9.20. Mai puţin ca o ruletă nu se pôte espeda.

NB. În urma lăţirii lor mari aceste pilule sînt imitate sub cele mai diferite forme şi numiri; ne rugăm deci a cere apriat *pilulele curăţitoare de sânge ale lui I. Pserhofer* şi a considera numai pe acelea de *veritabile*, a căror instrucţiune de întrebuiţare este provădută cu iscălitura **I. Pserhofer** şi care pörtă pe inscripţia coperişului aceea-şi iscălitură cu scrisóre **roşie**.

Dintre nenumăratele scrisóri, în cari consumenţii acestor pilule mulţănesc pentru sănătatea redobîndită după cele mai diferite şi mai grele bôle, lăsăm să urmeze aici numai puţine, cu observarea, că ori cine, care le-a folosit numai o dată, le recomandă mai de parte:

Köln, 30 Aprilie 1893.

Stimate Domnule Pserhofer! Fii atât de bun şi trimite-mi éraşi 15 suluri din neintrecutele Dtale piluri pentru curăţirea sângelui, cu rambursă postală. Şi prin *acésta* îţi exprim sincera mea mulţămîţă pentru puterea miraculoasă, a pilurilor Dtale.

Rămân cu deplină stimă *Francisc Paulistik, Köln Lindenthal.*

Hrasche, lângă Flödnik, 12 Septembrie 1887.

Stim. Domn! Voea lui Dumnezeu a fost, că mi-au venit în mîni pilulele DV., éracum Vê scrii despre rezultat: m'am fost récit în patul nascerii, aşa că n'am mai putut lucra nimica şi sigur aşi fi deja mortă, dacă nu m'ar fi scăpat miraculoşele Dvostre pilule. Dumnezeu să Te binecuvinteze de o mie de ori pentru *acésta*. Am încredere, că pilulele Dvostre mé vor vindeca de tot, pe cum au dat şi altora sănătatea.

Teresa Knifc.

Wiener-Neustadt, 9 Decembrie 1887.

Stimabile Domn! Vê exprim cea mai căldurósă mulţămîţă în numele mătusei mele de 60 de ani. *Acésta* a pătimit 5 ani de catar

cronic de stomac şi de bôlá de apă. Viaţa îi era chin, şi se credea deja perdută. Din întâmplare a căpétat o şatulă din escelele Dvostre pilule curăţitoare de sânge şi după întrebuiţarea mai lungă a acestora s'a vindecat.

Cu distins respect *Iosefa Weinzettel.*

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 27 Martie 1889.

Stimabil Domn! Devotat subscrisul mé rog a-mi trimite încă o dată 4 rulete din pilulele Dvostre într'adevăr folositóre şi escelente. Nu pot întrelăsa a Vê esprima deplina mea recunoscinţă despre valoarea acestor pilule, cari le voi recomanda cu totă căldura tuturor bolnavilor, ori unde voi avé prilej. Despre *acésta* mulţămîţă a mea Te imputenicesc, să faci ori ce întrebuiţare publică

Cu distins respect *Ignatie Hahn.*

Gotschdorf, lângă Kohlbach, Silesia austriacă, 8 Octombrie 1888.

Stimabile Domn! Te rog frumos a-mi trimite o ruletă cu 6 şatule din pilulele Dvostre universale curăţitoare de sânge. Numai miraculoşelor Dvostre pilule am să mulţănesc, că am scăpat de o bôlá de stomac, care m'a chinuit 5 ani de zile. Aceste pilule nu se vor mai găta nici când din casa mea, şi Vê exprim prin *acésta* cea mai căldurósă a mea mulţămîţă.

Cu cel mai mare respect. *Anna Zwickel.*

Licner de plante alpine de *W. Ottm. Bernhard* din Lindau în contra tuturor suferinşelor de stomac. Un flacon 2 fl. 60 cr., 1/2 flacon 1 fl. 40 cr.

Alife americană în contra podagreii, cel mai eficace mijloc în contra afecţiunilor podagrose şi reumatice: ca dureri pe şirul spinării, junghiuri în picioare, ischias, migrene, durere nervóşă de dinţi, dureri de cap, junghiuri în urechi, fl. 1.20.

Pomadă de Tannochinină de *I. Pserhofer* de un şir lung de ani recunoscut chiar şi de medici, ca cel mai bun remediu pentru crescerea pèrului. O dosă mare elegant confecţionată 2 fl.

Emplastru Universal de prof. *Steudel*, în contra ranelor produse prin armă, pe cum şi contra ranelor maligne, umflăturilor la picioare şi glandule, contra furneului şi còcerii de deget, contra còcerii peptului şi picioarelor podagrose şi multe alte asemenea manifestăţiuni. 1 borcan 50 cr., trimiterea francată 75 cr.

Fiakerpulver în contra catarelor, răguşelei şi tusei, 1 şatulă 35 cr., trimiterea francată 60 cr.

Spirit de bucate cu şi fără sare 1 flacon 70 cr.

Balsam de degerături de *I. Pserhofer*, de mulţi ani recunoscut de cel mai bun remediu în contra degerăturilor de tot felul, pe cum şi în contra orî şi căruî fel de rane învechite. 1 borcan 40 cr. cu trimiterea francată 65 cr.

Sirup de plantagină un remediu de casă în general cunoscut, escelent contra guturaiului, răguşeli, usă convulsivă etc. 1 flacon mic 50 cr., 2 flacone cu trimitere francată 1 fl. 50 cr.

Esenţă de viaţă (picături de Praga) în contra stomacului stricat, mistuirea rea, dureri abdominale de tot soiul, un remediu escelent de casă, 1 flacon 22 cr., 12 flacone 2 fl.

Sare universală curăţitoare de *A. W. Bullrich* Un remediu escelent în contra tuturor consecuenşelor mistuirii neregulate, ca: dureri de cap, ameţeli, crampi de stomac, arsură de stomac, hemoroide obstipatic etc. 1 pachet 1 fl.

Balsam miraculos englezesc, un flacon 1 fl. 50 cr.

Prav contra asudării picioarelor. Acest prav delătură asudarea picioarelor şi mirosul acestora, conservă ghetele şi este probat nesticios. Preţul unei şatule 50 cr., trimiterea francată 75 cr.

Balsam de guşe remediu sigur în contra grumazului gros 1 flacon 40 cr., trimiterea francată 65 cr.

Kola preparate a lui *Stoll*, mijloc escelent pentru întărirea nervilor, pentru bolnavi de stomac şi contra bôlelor de maţ. 1 litru Elisir Kola sau vin fl. 3.—, 1/2 litru 1 fl. 60 cr., 1/4 litru 85 cr.

Elisir Kola imperial în buteli de câte 5 fl. 50 cr., 3 fl., 1 fl. 60 cr.

Mia-Poko mijloc escelent în contra durerii de cap, durerii de măsele, a reumatismului etc.

A fară de preparatele aici numite se află tóte specialităţile farmaceutice anunţate în ziarele medicale austriace şi în cele străine şi la cerere se procură prompt şi ieftin toţi articoli, cari nu se vor afla pôte în deposit.

Trimiterile prin postă se efectnesc cât se pôte de lute, trimiţendu-se banii înainte; comande mai mari se trimit cu rambursă. Comandele se vor efectni francate numai atunci, când se va trimite preţul înainte, şi în cazul acesta spesele postale sînt mult mai mici.

Ca veritabile sînt a se privi numai acele, a căror asignaţiune pörtă în colóre neagră numele **I. Pserhofer**, şi acele şatule, ce pörtă pe coperiş acela-şi nume în colóre **roşie**.

Farmacia lui **I. Pserhofer** „la mērul de aur al imperiului“ Viena I., Singerstrasse Nr. 15.

În deposit: **Íosif Török, Budapesta, Királyutca 12.**